

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.20.584/2017/15.

A tanács tagjai: . Kollár Márta a tanács elnöke
dr. Puskás Péter előadó bíró
Tamáné dr. Nagy Erzsébet bíró

A felperes:

A felperes képviselője: . Tóth M. Gábor Ügyvédi Iroda,
ügyintéző: dr. Tóth M. Gábor ügyvéd

Az alperesek: I. rendű
II. rendű

Az alperesek képviselője: . Hornyák Gyula ügyvéd

A per tárgya: bánatpénz és járulékai megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Ítéltőtábla
4.Pf.21.428/2016/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Törvényszék
36.P.20.811/2016/14.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság 14. sorszámú ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 10.160.000 (tízmillió-százhatvanezer) forint első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi továbbá a felperest, hogy fizessen meg felhívásra az állam részére 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint le nem rótt

felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperesek, továbbá a perben nem álló K. H. I. és házastársa 2006. június 14-én kelt csereszerződéssel elcserélték az egymás közt egyenlő arányú közös tulajdonukban álló Ü., külterületi 054/7 helyrajzi szám alatti ingatlant a felperes tulajdonában álló t-i ingatlanok 24/25-öd tulajdoni hányadára. 2006. október 25-én a felperes visszavásárolta a t-i ingatlanokat az alperesektől, továbbá K. H. I.-tól és a házastársától. A felperes az üllői 054/7 helyrajzi szám alatti ingatlan egy részét - annak belterületbe vonását követően - 2006 évben 1.200.000.000 forintért értékesítette a S. M. Kft. (a továbbiakban: S. Kft.) részére. 2007. február 13-án az alperesek nyilatkozatukban kijelentették, hogy a csereszerződésben foglaltakat, mint akaratukkal minden egyezőt elismerik, írásban ez úton megerősítik és a megtámadási jogukról lemondanak azzal, hogy a felperessel teljes körűen elszámoltak, vele szemben további követelésük nincs.

2009. április 2-án a peres felek, továbbá a perben nem álló dr. V. T. megállapodást kötöttek, amelyben rögzítették a csereszerződés megkötésének tényét és azt, hogy a felperes az üllői ingatlant értékesíteni fogja és 200.000.000 forint értékkiegyenlítést fizet a cserélő felek részére. A szerződés 4. pontja szerint a 200.000.000 forint megfizetésével egy időben a jogügyletet a felek elszámoltnak tekintik, figyelemmel azonban a felperes és a másik két cserélő fél eddigi segítségnyújtására a felperes és az alperesek abban állapodnak, hogy az alperesek további 440.000 Euró közreműködői díjat, esetleges munkadíjat kapnak. A szerződés 6. pontjában az alperesek kötelezettséget és teljes titoktartást vállaltak 10 évig arra, hogy sem az eredeti csereszerződéssel, sem az azt követő megerősítésekkel, beleértve ezt a megállapodást is, valamint az ingatlannal kapcsolatos tulajdonosváltozások, beleértve vételár, üzleti partner, közvetítő személy, vagy bármely kérdés, a tudomásukra, birtokukba jutott információt, okiratot nem használják fel, ki nem adják és vele nem élnek, sem vissza nem élnek. A titoktartási kötelezettség megszegése esetére az alperesek személyenként 1.000.000 Euró bánatpénz megfizetésére kötelezettek azon túlmenően, hogy kötelesek visszafizetni az ezen okiratban megállapított 440.000 Euró munkadíjat, közreműködői, hozzájárulói díjat is a kamataival együtt a felperesnek. A szerződés 8. pontjában megerősítették, hogy a megtámadási jogukról visszavonhatatlanul lemondanak és ebbe beleértene minden hatósági, bírósági és egyéb fórumot is. A felperes fizetési kötelezettségéért

dr. V. T. sortartásos kezességet vállalt. A megállapodást a felek közjegyző előtt írták alá és az alperesek aláírtak egy olyan nyilatkozatot is a közjegyző előtt ezen a napon, amely szerint a csereszerződés kapcsán valamennyi általuk beszerzett iratot, információt, rögzített hanganyagot, fotót átadtak a felperes részére, amit pedig nem adtak át, azt a továbbiakban nem használják fel és azzal vissza nem élnek. Kijelentették, hogy adott jogügyletre részben tudtukkal, részben beleegyezésükkel, de mindenben akaratauknak megfelelően került sor és amennyiben ettől eltérően cselekednek, úgy kötelezik magukat egy-egy millió Euró bánatpénz megfizetésére a felperesnek. A megállapodást dr. V. T. ügyvéd készítette, aki arról tényvázlatot vett fel és abban rögzítette, hogy a 440.000 Euró az alpereseket a segítségnyújtásért, a közreműködésükért illetve meg és azt is, hogy ennek kifizetésével a felek elszámoltnak tekintik a csereszerződést.

Az I. rendű alperes 2010 augusztusában Ü. város honlapján a csereszerződés tárgyát képező ingatlannal kapcsolatosan nyilvános hozzászólást közölt és 2010. augusztus 10-én levelet írt az ingatlannal kapcsolatosan Ü. polgármesterének. Az alperesek 2010. október 27-én a Megyei Bíróságon, majd 2011. február 4-én a Városi Bíróságon is keresetet nyújtottak be a csereszerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt. Az első esetben kértek perfeljegyzést is, de a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül elutasításra került, míg a Városi Bíróság a keresetet elutasította. A S. Kft. megtámadta a felperessel kötött szerződését, de keresete elutasításra került.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [2] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alpereseket fejenként 1.000.000 Euró bánatpénz, valamint egyetemlegesen 440.000 Euró közreműködői díj és mindezek kamatai megfizetésére. Előadta, hogy az alperesek két alkalommal pert indítottak ellene a csereszerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt, továbbá levelet intéztek a polgármesterhez és hozzászólást tettek a város honlapján, amivel megszegték a megállapodásban vállalt titoktartási kötelezettségüket. A felperes másodlagosan a megállapodás érvénytelensége megállapítása esetére kérte az eredeti állapot helyreállítását és az alperesek kötelezését a 440.000 Euró és járulékai visszafizetésére.

- [3] Az alperesek a kereset elutasítását kérték, egyrészt hivatkoztak arra, hogy a titoktartási kötelezettséget a perindításokkal nem sértették meg, másrészt pedig érvénytelenségi kifogást terjesztettek elő, mert álláspontjuk szerint a megállapodás a jogszabályba ütközése folytán semmis, az jogszabály megkerülésére

irányult, továbbá a jóerkölcsebe ütköző, ezért érvénytelen a bánatpénz kikötése. Előadták, hogy a csereszerződés semmis és ez a megállapodás pedig ennek az eltitkolására szolgált, ami szintén érvénytelenséget okoz a jogszabályba ütközés és a jóerkölcsebe ütközése folytán. Kérték továbbá a marasztalásuk esetére a bánatpénz túlzott összegének a mérséklését.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alpereseket, hogy fizessenek meg személyenként a felperesnek 500.000 Eurót és ennek kamatát, valamint kötelezte őket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg a felperesnek további 440.000 Eurót és ennek kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint az alperesek érvénytelenségi kifogása kapcsán az ügyben elsődlegesen a titoktartási kötelezettséget is magába foglaló megállapodás érvényességét kellett vizsgálni. Az alperesek 2007. február 13-án kelt nyilatkozatukban már lemondtak a 2006. június 4-i csereszerződés megtámadásának jogáról, megerősítették, hogy a felperessel elszámoltak és vele szemben további követelésük nincs. Ezt követően kötötték meg a perbeli megállapodást, amely a megtámadás jogáról való lemondáson túl 10 év időtartamra titoktartási kötelezettséget írt elő az alperesek vonatkozásában. A megállapodás a jogról való lemondást tartalmazó részében megfelelt a jogszabályoknak, önmagában ez ugyanis nem jelent érvénytelen szerződést. Nem volt megállapítható, hogy a szerződés jogszabályba ütközne, illetve jogszabály megkerülésével jött volna létre. Az hogy az Alkotmány biztosította a bírósághoz fordulás jogát, még nem tette semmissé a megtámadás jogáról való lemondást. A csereszerződés megtámadásának jogáról történt lemondás a felperes érdekeit szolgálta, amely érdek, figyelemmel a S. Kft.-vel kötött szerződésére, jelentősnek tekinthető. Utalt rá, hogy a megállapodás nem irányult lehetetlen szolgáltatásra sem.

A titoktartás az üzleti érdekek védelmét szolgálja és a jog védi az üzleti titok intézményét is, a titoktartási kötelezettséget szabályozó szerződés így nem váltja ki a társadalom negatív értékítéletét, ezért a szerződés nem ütközött a jóerkölcsebe. Az alperesek kötelezettségvállalása nem maradt ellenérték nélkül sem, mert a felperes - dr. V. T. az okiratszerkesztő ügyvéd, valamint K. H. I. tanúvallomása szerint - emiatt fizetett ki a részükre 440.000 Eurót. Az alperesek nem fejtettek ki olyan tevékenységet, amelynek az ellenértéke lehetett volna ez az összeg, így megállapítható volt, hogy az nem is értékkiegyenlítés volt, hanem a titoktartási kötelezettség ellentételezése.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek az általuk vállalt titoktartási kötelezettségüket többször is megszegették, mert az I. rendű alperes hozzászólást tett Ü. város honlapján, levelet

írt az ingatlannal kapcsolatosan a polgármesternek, valamint mindketten pert indítottak az ügyben a Megyei, valamint a Városi Bíróságon. Az alperesek ezért, tekintettel arra hogy a felperes szolgáltatása így ellentételezés nélkül maradt, kötelesek a titoktartási kötelezettség ellenértékeként átvett 440.000 Euró visszafizetésére.

A bánatpénz a kötelezett által előre, a szerződéses kötelezettség megtartása biztosítékeként átadott pénzösszeg. A perbeli esetben azonban nem ez történt, elállásra nem került sor, hanem a felek a bánatpénz kikötését a titoktartási kötelezettség megszegése esetére foglalták szerződésbe. Az összeget az eljárás végén már a felperes is „kötbér, vagy bánatpénz” jogcímen jelölte meg és az elsőfokú bíróság is azt az álláspontot foglalta el, amely szerint ez a kikötés kötbérnek tekintendő. A fejenként 1.000.000 Euró kikötés tehát a titoktartási kötelelem biztosítéka volt, azt a célt szolgálta, hogy az alpereseket a titoktartási kötelezettségük teljesítésére ösztönözze. Az alperesek a szerződésszegésért felelősek voltak, megszegték a titoktartási kötelezettségüket, ezért beállt a kötbér fizetési kötelezettségük. A régi Ptk. 247. §-a alapján a bíróság azonban jogosult volt a túlzott mértékű kötbér mérséklésére és a perbeli esetben a kikötött kötbér eltúlzottnak minősült. Az elsőfokú bíróság, figyelemmel a csereszerződés létrejöttét követően a felperestől átvett pénzösszegek nagyságára, valamint arra, hogy a felperesnek bizonyított joghátránya a titoktartási kötelezettség megsértéséből nem származott, de ennek a reális veszélye valóban fennállt, a felperes érdekének és az alperes helyzetének mérlegelésével az alperesek által fejenként fizetendő kötbér összegét 500.000 Euró összegre mérsékelte.

- [5] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - lényegében annak helyes indokai alapján - helybenhagyta.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a 2009. április 2-i megállapodás egy, a korábbi csereszerződéstől elkülönülő, új kötelezettségvállalást jelentett, amelyben az alperesek kötelezettséget vállaltak a felperes üzleti titkának a megtartására. Helyesen hivatkoztak az alperesek arra, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd nem volt érdektelen tanúnak tekinthető, de ez nem adott alapot a tanú vallomásának a bizonyítékok köréből történő kizárására, csak a mérlegelés során figyelembe vehető tényező volt. A tanú a szerződés megfogalmazásának indokaira kellő magyarázatot tudott adni, míg az alperesek a 440.000 Eurót egyszer értékkülönbözet kiegyenlítéseként kapott összegnek, máskor pedig egyéb tevékenységük ellenértékének jelölték meg. Utalt a másodfokú bíróság arra, hogy amennyiben ez az összeg nem a titoktartás ellenértékeként került megfizetésre, akkor nincs érthető magyarázata a visszafizetési kötelezettség

kikötésének. Mindezek alapján egyetértett azzal, hogy a 440.000 Euró a titoktartási kötelezettség ellenértékének tekinthető.

Kifejtette, hogy az alperesek titoktartást vállaltak és az ilyen jellegű szerződéses kikötés nem ütközik jogszabályba. A szerződés nem sértett általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat, az üzleti érdek sérelmének ilyen módon való elhárítása, illetve az ezt célzó kötelezettségvállalás, valamint a megsértésének esetére kikötött kötbér nem tekinthető olyan magatartásnak, amely a jóerkölcsbe ütközés megállapítására adhatna alapot. A felek a szerződés létrejötté, teljesítése érdekében együttműködni kötelesek és ebbe bele tartozik az is, hogy - akár külön kikötött ellenérték nélkül is - tiszteletben tartsák egymás érdekeit, kötelezettségvállalásait. Az alperesek tisztességtelen feltételre való hivatkozása értelmezhetetlen, mert a felek nem alkalmaztak általános szerződési feltételeket, a régi Ptk. 207. § (4) bekezdése pedig csak a joglemondás kiterjesztő értelmezését tiltja, míg a 236. § (4) bekezdés a szerződés megtámadásáról való írásbeli lemondás lehetőségét kifejezetten megengedi. Mindezek alapján a csereszerződésből eredő esetleges igények bírósági úton történő érvényesítésének a jogáról történt lemondás nem ütközött jogszabályi tilalomba, vagy az akkor hatályos Alkotmányba.

Az alperesek a titoktartási kötelezettségüket nem csak a perindítással, hanem a hozzászólással és a polgármesternek írt levéllel is megsértették, így ezek is megalapozták a bánatpénz, illetve az elsőfokú bíróság helytálló minősítése szerint, a kötbér megfizetését. A kötbér kárátalány, erre figyelemmel a kár bekövetkeztének, vagy a kár összegének a bizonyítása is szükségtelen. A felperes ügyletére, annak nagyságára, a beruházó jó hírnévére és a felperest az üzlet megghiúsulása esetére fenyegető anyagi kárra is tekintettel a másodfokú bíróság a kötbér további mérséklésére már nem látott lehetőséget.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélettel szemben az alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték, hogy a Kúria annak a hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg és a kereset utasítsa el. Másodlagosan a jogerős ítélet a hatályon kívül helyezésével a másodfokú bíróságot kérték kötelezni új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára.

A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a jogerős ítélet megalapozatlan, a tényállás nem került a kellő mértékben feltárára és azt tévesen állapították meg, így abból az eljárás bíróságok helytelen jogi következtetéseket vontak le. Megsértették a bizonyítékok mérlegelésének Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti szabályait, iratellenesen állapították meg, hogy a felek

szerződéses akarata az volt, hogy a felperes a 440.000 Euróval ellentételezze az alperesek titoktartási kötelezettségét. Téves volt az a megállapítás is, hogy az alperesek ne fejtettek volna ki olyan tevékenységet, amelynek az ellenértékét képezhette a 440.000 Euró. A becsatolt megállapodás több pontban is egyértelműen tartalmazta, hogy a 440.000 Eurót az alperesek a közreműködésükért, segítségnyújtásukért kapták meg. A rendelkezésre álló tényvázlat ugyanezt igazolta, a nyilatkozat és a közjegyző által hitelesített, a készpénz átadásáról készült átadás-átvételi nyilatkozat szerint pedig a titoktartási kötelezettségükért az alperesek nem kaptak ellentételezést. Az eljáró bíróságok a tényállás megállapításánál nem vették figyelembe az alperesek által csatolt, a közreműködésüket igazoló dokumentumokat, holott azokat már az alapeljárás során becsatolták és igazolták azokkal, hogy milyen tevékenységet láttak el a jogüggyel kapcsolatban. Lényeges szempont volt az is, hogy a felek a megállapodásban a csereszerződést számolták el és sem abban, sem a tényvázlatban nincs utalás arra, hogy a 440.000 Eurót a felperes a titoktartás ellentételezésére adta volna az alpereseknek.

A titoktartás tehát nem került ellentételezésre, ezért az nem is kötelezi az alpereseket és így ez a megállapodás semmis. Álláspontjuk szerint ez a kikötött feltétel tisztességtelen volt és már maga a csereszerződés is jogszabály megkerülésére irányult abból a célból, hogy az elővásárlásra jogosultak joggyakorlását megakadályozza. Ezt követően az alperesek csak a megtámadási jogukról mondtak és mondhattak le, nem pedig a semmisség érvényesítésével kapcsolatos jogaikról. Önmagában titoktartási megállapodást kötni nem ütközik a jóerkölcsbe ugyan, de abból a célból kötni ilyen megállapodást, hogy egy jogszabálysértő állapotot eltitkoljanak és a jogszabálysértő helyzetet fenntartsák már mindenképpen jóerkölcsbe ütköző magatartás. Hivatkoztak arra, hogy egyetértve az elsőfokú bíróság korábban meghozott, de hatályon kívül helyezett ítéletével álláspontjuk szerint ez a megállapodás a csereszerződés mellékkötelezettségeként, annak a biztosítására szolgált. Amennyiben helytálló lenne a másodfokú bíróság indokolása és a megállapodás nem lehetett a csereszerződés biztosítéka, akkor ebből az adódik, hogy az a felperes és a S. Kft. közötti szerződés biztosítására sem szolgálhatott. Téves ezért a másodfokú bíróság azon megállapítása, amely szerint ezzel a megállapodással a felek közt egy új szerződéses kötelezettségvállalás jött volna létre. Hivatkoztak az alperesek arra is, hogy a felperes a hátrányos helyzetüket használta ki annak érdekében, hogy a megállapodást velük megkösse, mert nem voltak abban a helyzetben, hogy az akaratukat érvényesíteni tudják, féltek ugyanis attól, hogy a felperes elzárkózik a velük való elszámolástól.

Kifejtették, hogy nem szegték meg a vállalt titoktartási kötelezettségüket, mert nincs olyan kikötés, amely szerint a

bírósághoz fordulás esetén az alpereseknek bánatpénzt kellene fizetniük, vagy a közreműködői díjat kellene visszatéríteniük. A titoktartási kötelezettség nem sérülhetett a bírósági eljárás során, amely nem bánatpénz fizetéssel került szankcionálásra, hanem annak tekintetében a megtámadási jogról mondtak le. A megtámadási jogról való lemondásra vonatkozó szerződéses feltétel megsértéséhez a felek nem kötöttek fizetési kötelezettséget. Az eljáró bíróságok nem vizsgálták, hogy az alperesek honlapon történt hozzászólása, valamint a polgármesternek írt levele mennyiben sértette a titoktartási kötelezettséget. Ezekben ugyanis csak az interneten is hozzáférhető nyilvános adatok szerepeltek és nem a titokkörbe tartozó, hanem K. H. I. ügyintézésével kapcsolatosan információkat tartalmaztak. Nem került becsatolásra a felperesnek a S. Kft.-vel kötött szerződése, így nem volt hitelérdemlő módon megállapítható, hogy a titoktartási kötelezettség megsértéséből eredően reális veszélye lett volna annak, hogy a felperest hátrány érje. Nem volt tehát megállapítható az, hogy milyen jogkövetkezménnyel kellett számolnia a felperesnek a titoktartási szerződés esetleges megsértéséből eredően.

- [7] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet tartsa fenn hatályában és kötelezze az alpereseket a perköltség megfizetésére.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [9] Az eljáró bíróságok a tényállást az ügy elbírálásához szükséges mértékben feltárták, de azt csak részben állapították meg helyesen és így tévesek az abból levont jogi következtetések is, a jogerős ítélet ezért jogszabálysértő.
- [10] A felek jogviszonya feltárásakor elsődlegesen a felek által megkötött megállapodásból kellett kiindulni. Az irányadó szerződés – amelynek alapján a felperes igényt kívánt érvényesíteni ebben a perben – a csereszerződés után, 2009. április 2-án létrejött megállapodást jelentette, de ennek is csak az egyik, önálló, a 6. pontban foglalt kikötését. Ez a rendelkezés arról szólt, hogy az alperesek 10 évre titoktartási kötelezettséget vállaltak a csereszerződéssel, az annak megerősítésével és ezzel a megállapodással, valamint az ingatlannal kapcsolatos tulajdonosváltozásokkal és egyébekkel tekintetben rendelkezésükre álló információk vonatkozásában. Ez a megállapodás tehát a jogerős ítéletben foglaltaknak megfelelően egy önálló, a felek közt korábban létrejött szerződésektől elkülönült olyan kötelezettségvállalást tartalmazott, amely a tárgya folytán szoros összefüggésben állt ugyan a csereszerződéssel, mert az azzal kapcsolatos információkra is vonatkozó titoktartási kötelezettséget

írt elő, de valóban nem volt annak valamiféle biztosítékának tekinthető.

- [11] Tekintettel arra, hogy a felperes által érvényesíteni kívánt fizetési kötelezettség csak ebből a jogviszonyból eredt, az ügy elbírálása szempontjából nem volt jelentősége az alperesek által tett, a megtámadási jogról lemondó nyilatkozatoknak, illetve azok esetleges megsértésének. Jogszabály egyébként lehetővé teszi ilyen lemondó nyilatkozat adását, de a bánatpénzként megjelölt összeg és a 440.000 Euró megfizetésének kötelezettsége nem a megtámadási jogról lemondó nyilatkozathoz, hanem a titoktartási kötelezettség megsértéséhez kötődött, annak szankcióját jelentette.
- [12] Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok azt is, hogy nem jogellenes titoktartási kötelezettség kikötése egy szerződésben. A jog védi a magántitkot és az üzleti titkot egyaránt és számos példa áll rendelkezésre olyan esetekre, amikor a felek egyikük, vagy valamennyiük üzleti titkainak a védelme érdekében érvényes titoktartási záradékot kötnek ki a szerződésükben. Nem jogellenes önmagában az se, ha egy ilyen kötelezettség megszegését a felek kötbérrel szankcionálják, mert az eljáró bíróságok helyesen minősítették az 1.000.000-1.000.000 Euró megfizetésére irányuló kötelezettségét kötbérként, mivel ez a fajta kikötés a bánatpénz ismérveinek nem felelt meg.
- [13] Iratellenesen és okszerűtlen mérlegeléssel került azonban megállapításra az, hogy a 440.000 Euró a titoktartási kötelezettség ellenértékét képezte volna. A rendelkezésre álló okirati bizonyíték - a felek szerződése - kifejezetten ellentmondott ennek és még az okiratot szerkesztő, egyébként elfogulatlanak nem tekinthető ügyvéd által felvett tényvázlat is az alperesek közreműködése, segítségnyújtása ellentételezésére és a csereszerződés végső elszámolása körében kifizetett ellenértékként tüntette fel ezt az összeget. Az alperesek maguk is ezt támasztották alá és bizonyítani is megkísérelték állításaikat. Előadásaik bizonytalanok voltak ugyan, mint ahogyan a felek egész jogviszonya is, de mindvégig következetesen elzárkóztak attól a feltételezéstől, hogy ez az összeg a titoktartásért felvett pénz lett volna. Az okirati bizonyítékokkal szemben csak a felperes előadása, valamint az ügyben a felperes oldalán álló érdekelt és elfogult ügyvéd és az alperesekkel ellenséges K.-H. I. szintén nem objektív tanúvallomások álltak. Megjegyzendő, hogy az okiratot szerkesztő ügyvéd a saját maga által szerkesztett okirattal és tényvázlattal szemben tett tanúvallomást és az egész jogviszonyban személyesen, félként is részt vett és így abban anyagilag is érdekelt volt. Önmagában abból, hogy a titoktartási kötelezettség megsértése esetén az alperesek ennek az összegnek a visszafizetésére is kötelesek voltak, még nem volt megállapítható, hogy ez a titoktartás ellenértékét képezte volna, más bizonyíték pedig a

felperesnek ezt az állítását nem támasztotta alá. Nem lehetett tehát megalapozottan levonni mindezekből azt a következtetést, hogy ezen tanúvallomások alapján megdőlt volna az okirat tartalma a pénz rendeltetéséről. A felperes így nem bizonyította, hogy az alperesek ellenértéket kaptak volna a titoktartási kötelezettségük fejében, ami azonban a kikötést önmagában nem tette érvénytelenné, viszont azt jelentette, hogy a szerződés semmissége esetén a jogkövetkezmények levonása során ezt az összeget nem kell figyelembe venni.

- [14] A kifejtettek értelmében tehát a titoktartásról szóló rendelkezés egy önálló szerződéses kikötés volt, aminek tárgyát a csereszerződésre, valamint az ingatlan adásvételére, tulajdonosváltásaira vonatkozó információk jelentették. Szoros összefüggés állt fenn tehát a csereszerződés és az azt követő jogügyletek, valamint a titoktartási rendelkezés közt és a perbeli jogügylet vizsgálata során figyelemmel kellett lenni arra is, hogy mire vonatkozott a titoktartási kötelezettség.
- [15] A csereszerződés a peradatokból megállapíthatóan - ahogyan azt az elsőfokú bíróság az elsőként meghozott, de hatályon kívül helyezett ítéletében helyesen megállapította - kifejezetten jogszabály megkerülésére, az ingatlanra elővásárlásra jogosultak jogainak a kijátszása jött létre. Erre maguk az alperesek is hivatkoztak, de egyértelműen ezt támasztotta alá az a tény, hogy nem állt fenn a feleknek csereszerződés megkötésére irányuló szándéka, hiszen a csere tárgyát képező ingatlant a felperes azonnal vissza is vásárolta az alperesektől és társaiktól. A jogszabály megkerülésére irányuló csereszerződés tehát a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján ténylegesen érvénytelen volt. Aggályos volt továbbá a felperes által ezt követően megkötött további szerződés is, a S. Kft. - bár keresete egyéb okokból elutasításra került - meg is támadta a felperessel kötött szerződést, továbbá büntető feljelentést is tettek az ügyben. Mindezekre tekintettel az volt megállapítható, hogy a titoktartási kötelezettség nem a felperes vagy mások jogos üzleti titkainak a megóvása végett, hanem a jogszabály megkerülésére irányuló csereszerződés és az egyéb aggályos szerződések elfedésére szolgált. A súlyos szankció kikötésével a felperes azt kívánta elérni, hogy az alperesek hallgassanak el az ügylettel kapcsolatosan rendelkezésükre álló valamennyi információt és ne segítsék más személyek esetleges vele szembeni jogérvényesítését.
- [16] Jóerkölcsbe ütközik a szerződés, ha az nyilvánvalóan ellentétben áll a társadalom kialakult és általánosan elfogadott szokásaival, erkölcsi normáival és értékitéletével, akkor, ha azt az általános társadalmi megítélés tisztességtelennek, elfogadhatatlannak tartja. Egy olyan szerződés, amely kifejezetten arra szolgált, hogy elfedje más személyek jogainak, jogos érdekeinek, valamint az irányadó

jogszabályoknak a nyilvánvaló megsértését, továbbá szankcionálja azt, hogy az ügyletről tudomással bíró személyek az igazság kiderítése érdekében fel tudjanak lépni, illetve támogathassák a jogaik megsértése miatt fellépő személyeket, az általában elfogadott erkölcsi normákba és a társadalom értékítéletébe ütközik. Az ilyen szerződés ezért a régi Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis. A Kúria ennek megfelelően az ügyben az elsőfokú bíróság által először meghozott, de hatályon kívül helyezett ítéletben foglaltakkal részben egyetértve állapította meg a titoktartásra vonatkozó szerződés - jóerkölcsbe ütközése miatti - érvénytelenségét, amelyhez így joghatások nem fűződhetnek.

- [17] A szerződés érvénytelensége folytán az alperesek nem kötelesek megfizetni a felperes részére a szerződés szerint kikötött kötbért, vagy annak mérsékelt összegét. Nem kell visszafizetniük továbbá a 440.000 Eurót sem, ami a már kifejtetteknek megfelelően nem a titoktartási kötelezettség ellentételezését jelentette. Az alperesek az érvénytelen szerződés alapján ellenértéket a felperestől nem kaptak így a régi Ptk. 237. § (1) bekezdése szerinti eredeti állapot helyreállításáról nem kellett rendelkezni. A Kúria ezért a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította.

Záró rész

- [18] A felek az ügyben tárgyalás tartását nem kérték, ezt a Kúria sem tartotta szükségesnek, így a döntését a Pp. 274. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül hozta meg.
- [19] A Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban és a 239. § szerint a fellebbezési eljárásban is irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte a teljes egészében pervesztes felperest az alperesek javára az első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére. Az ügyvédi munkadíjból álló költség a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján, a ténylegesen végzett ügyvédi tevékenységgel arányosan és a 4/A. § (1) bekezdés szerint Áfa-val növelt összegben került megállapításra, az elsőfokú és első fellebbezési eljárás tekintetében 6.000.000 forint, a fellebbezési és felülvizsgálati eljárás tekintetében pedig 1.000.000-1.000.000 forint, valamint Áfa összegben.
- [20] Kötelezte továbbá a felperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 74. § (3) bekezdése szerint irányadó, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) és (3)

bekezdése szerint az alperesek illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére, figyelemmel az Itv. 51. § (1) bekezdésére is.

- [21] Az ítélettel szemben a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2017. július 4.

Dr. Kollár Márta s.k. a tanács elnöke, dr. Puskás Péter s.k. előadó bíró, Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző